

SYLLABUS AN1004

Naziv studija: Dvopredmetni preddiplomski studij antropologije

Naziv kolegija: **SOCIJALNA ANTROPOLOGIJA**

Nositelj kolegija: **prof.dr.sc. Vjekoslav Afrić**

predavanja: **dr. sc. Valentina Gulin Zrnić**, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

seminari: **mr. sc. Jasmina Božić**, Filozofski fakultet, Odsjek za sociologiju

Status: obavezni

Oblik provođenja nastave: ukupno 30 sati / 15 predavanja (1 sat tjedno) +15

seminar (1 sat tjedno)

ECTS – bodovi: 3

CILJ: pregled osnovnih područja istraživanja, pojmova i teorijskih, analitičkih i interpretativnih pristupa unutar sociokulturne antropologije na način da studentu pruži uvid u razvoj, osnove i okvire discipline te da potiče kritičko promišljanje o postojećim istraživanjima društva i kulture kao i vlastitih konvencionalnih razumijevanja svijeta.

SADRŽAJ: osnovni pojmovi (društvo, kultura, kulturni relativizam, holizam, etnocentrizam, emsko i etskno i dr.), teorije (od evolucionizma do postmoderne), metodologija (terenski rad) i pristupi unutar sociokulturne antropologije propitivat će se kontinuirano kroz osnovna područja sociokulturnog istraživanja (lokalne zajednice, religija, obitelj i srodstvo, društvene grupe, identitet). Istovremeno, ta će područja istraživanja biti pregledno predstavljena na način da se ukaže na kulturnu različitost s jedne strane (sinkronijski) te na mijene unutar pojedinih društava (dijakronijski) s naglaskom i na društveno-kulturne fenomene u suvremenom svijetu te njihovu antropološku interpretaciju. Također, uz prvenstveno američku, britansku i francusku sociokulturnu antropologiju predstaviti će se i hrvatska etnologija u istraživanjima koja su komplementarna antropološkima.

SOCIJALNA ANTROPOLOGIJA, ljetni semestar ak. god 2008/2009.

Tjedan i nast. sat	Predavanja	Seminar
1.tjedan sat 1. pred. sat 2.	Uvodno predavanje i podjela/raspored seminarskih tema Određenje predmeta i metoda sociokulturne antropologije i odnos sa srodnim društvenim i humanističkim znanostima	
2.tjedan pred. sat 3.- 4.	Osnovni pojmovi sociokulturne antropologije i njihova kritička valorizacija u povijesti discipline.	
3.tjedan seminar sat 5.-6.		-etnografska metoda: 1. Levi-Strauss, C. Tužni tropi. Zagreb: Zora, 1960. 2. Malinowski, B. Argonauti Zapadnog Pacifika, 1979. 3. Rihtman-Auguštin, D. Etnologija

		<p>naše svakodnevice, Zagreb: Školska knjiga, 1988.</p> <p>4. Moore, H. Anthropology in theory, Blackwell, Oxford, 2006 (Boas, The limitations of comparative method in anthropology; Beattie, Understanding and explanation in social anthropology, Holy i Suchlik, Anthropological data and social reality, Keesing, Anthropology as an interpretive quest)</p>
<p>4.tjedan</p> <p>pred. sat 7.-8.</p>	<p>Razvoj hominida, nastanak prvih socijalnih institucija, nastanak civilizacija, povijesna i nepovijesna društva; oblici prilagodbe i kulturna ekologija</p>	
<p>5.tjedan</p> <p>seminar sat 9.-10.</p>		<p>-prva društva:</p> <p>6. Arsuaga, J.L. Ogrlica neandertalca. Zagreb: Izvori, 2005.</p> <p>-što nam je zajedničko?</p> <p>-simboli</p> <p>7. Hendry, J. An Introduction to Social Anthropology, Palgrave, Basingstoke, 1999 – Pogl V. Society a set of symbols: (82-96) + Geertz, C., Tumačenje kultura, Beograd:XX vek, 1998 (poglavlje o simbolima – Religija kao sistem kulture)</p> <p>8. Leach, E. Kultura i komunikacija. logika povezivanja simbola, Beograd, Prosveta: 1983.</p> <p>9. razmjena</p> <p>Mauss, M. The Gift: the form and reason for exchange in archaic societies, Routledge: London, 2002. (samo odabrana poglavlja)</p>
<p>6.tjedan</p> <p>pred. sat 11.-12.</p>	<p>Religija, magija, običaji, rituali – oblici, funkcije, odnos prema socijalnom poretku</p>	
<p>7.tjedan</p> <p>seminar sat 13.-14.</p>		<p>-magija i racionalnost:</p> <p>10. Malinowski, B. Magija, nauka i religija. Beograd: Prosveta 1971.</p> <p>11. Douglas, M. Witchcraft confessions and accusations, Tavistock, London, 1970. (samo uvod) i Hammond, D. Magic: A problem in semantics, American Anthropologist, 72(6), 1970 (1349-1356)</p> <p>-problem kategorije 'religije':</p> <p>12. Eliade, M. Sveto i profano, Zagreb:AGM, 2002.</p> <p>13. Ruel, M. Christians as Believers, u J. Davis (ur.) Religious Organization and Religious Experience, ASA, 1982 (str. 9-31) +</p>

		W.Cohn , „Religion“ in non-Western societies?, American Anthropologist, 69(1),1967, str. 73-76.
8.tjedan pred. sat 15.- 16.	Osoba i društvo, obitelj, srodstvo i lokalna organizacija	
9.tjedan seminar sat 17.- 18.		-srodstvo: 14. Morgan, L.H. Sistemi krvnog srodstva; i Radcliffe-Brown : Studije srodstva, u Teorije o društvu, sv.I, Beograd:Vuk Karadžić, 1969. 15. Fox, R. Kinship and Marriage.An anthropological perspective, Penguin,1970. (Uvod, Pogl. I i III) -osoba i društvo: 16. Benedict, R. Obrasci kulture, Beograd:Prosveta, 1976 -pravo: 17. Hendry, J. An Introduction to Social Anthropology, Palgrave, Basingstoke, 1999, Pogl. IX. (str 148-163) + Bohanan, P. The differing realms of law, u Law and Warfare:studies in the anthropology of conflict, Natural History Press, 1967. (str 43-56)
10.tjed. pred. sat 19.- 20.	Grupe i društvene mreže; uloga i status; spol i rod; kultura i patologija	
11.tjed. seminar sat 21.- 22.		-spol i rod: 18. Mead, M. Spol i temperament u tri primitivna društva. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2004. (ili M.Shostak: Nisa) 19. Papić, Ž. i L. Sklevicky (ur.), Antropologija žene, XX vek, Beograd, 2003 (Uvod i poglavlje S. Ortner) -tabu; kultura i patologija: 20. Douglas, M. Čisto i opasno:analiza predodžbi o nečistom i zabranjenom, Algoritam, Zagreb, 2004. 21. Fromm E.: Zdravo društvo, 1955
12. tjed. pred. sat 23.- 24.	Etnicitet i zajednice, izum tradicije, nacionalna integracija, simboličke konstrukcije identiteta, procesi suvremenih identifikacija, civilno društvo i prava čovjeka.	
13.tjed. seminar sat 25.- 26.		21. Cohen, A.P. The symbolic construction of community, London: Routledge, 2003 22. Anderson, B. Nacija: zamišljena zajednica: razmatranja o porijeklu i širenju nacionalizma, Zagreb: Školska knjiga, 1990..

		<p>23. Čapo Žmegač J. Srijemski Hrvati: etnološka studija identifikacije, integracije i migracije, Zagreb: Durieux 2002.</p> <p>24. Rihtman-Auguštin, D. Ulice moga grada. Beograd : Čigoja štampa, 2000.</p> <p>25. Opća deklaracija o pravima čovjeka. Revija za sociologiju. 3-4 (1989)+Dembour, M.B., Following the movement of a pendulum:between universalism and relativism, u Cowan et.al. (ur.) Culture and Rights, CUP, str. 56-79)</p>
<p>14.tjed.</p> <p>pred. sat 27.-28.</p>	<p>Globalizacija, lokalno, regionalizam; kreolizacija i transnacionalizam; suvremene društvene mreže i društveni prostori</p>	
<p>15.tjed.</p> <p>seminar sat 29.-30.</p>		<p>26. Kalapoš S. Rock po istrijanski - o popularnoj kulturi, regiji. Zagreb: Jesenski i Turk, 2002</p> <p>27. Kearney, M. The local and global: the anthropology of globalization and transnationalism, Annual Review of Anthropology (24), 1995, str. 547-565.</p> <p>28. Auge, M. Nemjesta: uvod u moguću antropologiju supermoderniteta, Karlovac: Naklada DAGG, 2001.</p> <p>29. Pleše, I., R. Senjković. Etnografije interneta, Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, 2004.</p>

ISPITNA LITERATURA

Obavezna literatura:

- Haviland, William.** 2004. *Kulturna antropologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap. Poglavlja: 3. Počeci ljudske kulture (55-84); 7. Ekonomski sustavi (175-203); 10. Srodstvo i porijeklo (261-287); 11. Grupiranje prema dobi, spolu, zajedničkim interesima i klasi (289-309); 13. Religija i nadnaravno (351-378); 15. Kulturna promjena (409-439); 16. Antropologija i budućnost (439-469).
- Skledar, Nikola** 2001. *Čovjek i kultura*. Zaprešić: Societas i Matica hrvatska. Poglavlje 4. Pregled antropoloških teorija (140-166).
- Monaghan, John i Peter Just** 2003. *Socijalna i kulturna antropologija*. Sarajevo, TKD Šahinpašić.
- Rihtman-Auguštin, Dunja.** 1988. *Etnologija naše svakodnevice*. Zagreb: Školska knjiga. Poglavlja: 1. O etnološkom istraživanju sadašnjosti (9-38); 5. Etnološka istraživanja grada (73-85).

5. **Čapo Žmegač**, Jasna, Valentina **Gulin Zrnić** i Goran Pavel **Šantek**, 2006. *Etnologija bliskoga*. Zagreb: IEF i Jesenski & Turk. Poglavlje Etnologija bliskoga (7-52).

IZBORNA LITERATURA: prema popisu seminarskih tema – za ispit izabrati **dvije** knjige.

PISANJE SEMINARSKOG RADA. Svaki student obavezan je izložiti jedan seminarski rad tijekom semestra u trajanju 10-15 minuta. Rad je potrebno predati i u pisanoj formi (4 - 5 kartica).

Dijelovi rada:

1. Uvod

- u nekoliko rečenica izložiti problem, najbolje je postaviti pitanje koje će biti okosnica rada i na koje ćete u zaključku odgovoriti
- ukratko izložiti o kakvoj je knjizi ili članku riječ, eventualno nešto o autoru ukoliko smatrate da je to važno za temu rada

2. Tijelo rada

- može biti raščlanjeno odgovarajućim podnaslovima

3. Zaključak

- dati ili neku vrstu odgovora na pitanje koje ste si sami postavili ili izraziti stav o knjizi ili članku u kontekstu tema o kojima se govorilo na predavanjima
- ukoliko ste dobili nekoliko članaka, pokušajte povezati ili usporediti različita stajališta zastupljena u njima

Citiranje:

Glasser, William (1997) **Teorija kontrole**, Zagreb: Alinea

Bobbio, Norberto (1996) Pravilo većine: ograničenja i aporije, U: Kasapović, Mirjana i Zakošek, Nenad (ur.): **Legitimnost demokratske vlasti**, Zagreb: Naprijed (str. 291.-317.)

Čaldarović, Ognjen i Damir Škanata (1995). Laička i ekspertna percepcija tehnoloških rizika,. **Socijalna ekologija**, 4(4):361-386.

Petts, Judith, et al. (2001) Social Amplification of Risk: the media and the public, http://www.hse.gov.uk/research/crr_pdf/2001/crr01329.pdf (4.3.2008)